



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo
Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt VIII. Quibusnam honor, & qualis? præsertim Parentibus,
Præceptoribus, Senioribus debeatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

veri, ait Evangelista: Dilexerunt gloriam hominum magis quam Dei. Itaque danda est opera, ne propter honorem amplectamur virtutem; tamen, ut umbra nos vel inuitos comitatur, ita gloria stimulus virtutis virtutem sequatur etiam fugientem; quæ quamuis rectè facientes delectat, tamen aliunde insidiatur, & plus iuuat eos, qui laudant, quàm qui laudantur. Vt enim lumen magis prodest ijs, qui vident, quàm qui videntur; sic gloria famaq; virtutis magis confert ijs, qui eam admirantes ad imitationem accenduntur, quàm quibus ea contingit. Hinc multi virtutis æstimatores honorem Mundi non pluris faciunt, quàm fumi vmbra,

CAPVT VIII.

Quibusnam honor, & qualis? præsertim Parentibus, Præceptoribus, & Senioribus debeat?

§. I.

Quatuordecim classes eorum, quibus honorem debemus exhibere.



anc gloriæ mercedem, etsi vanum sit sibi, ut finem virtutis, proponere; tamen iustum est alijs persolvere;

soluere. Et peccat, qui quos debet non honorat. Honoramus autem varijs modis alios, vt initio dixi, si scilicet non solum bonam de illis existimationem habeamus, sed etiam eam opinionem alijs manifestemus, aut verbis, aut signis; dum illos comitamur, suscipimus, officijs muneribusque donamus; item dum ijs in quacumque necessitate assistimus, subiicimur, obsequimur, seruiamus. Talem honorem præcipit Deus exhiberi.

1. Parentibus: *Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt sis longanivus super terram,* Exod. 20^{12.}
itemque: *Maledictus, qui non honorat patrem suum & matrem.* Deut. 27^{16.}

2. Præceptoribus. Aristoteles præfert parentibus præceptores, ab illis enim habemus, vt simus, ab his vt boni simus. 3. Senibus: *Coram cano capite consurge, & honora personam senis, & time Dominum Deum tuum.* Leuit. 19^{32.}

4. Coniugibus, quibus D. Petrus scribit, vt *subdita sint viris suis,* 1. Pet. 3^{6.}

&c. sicut Sara obediebat Abrahae, dominum eum vocans. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmieri vasculo muliebri impartientes honorem, tamquam & coheredibus gratia vite. Ephes. 6^{1.}

5. Dominis: *Servi obedite Dominis carnalibus, ait Apostolus, cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri,*
sicut

- Iudic. 13. sicut Christo. 6. Benefactoribus, hinc Ma-
 17. nue dixit ad Angelum: *Quod est tibi nomen,
 ut si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te?*
 Esther 6. & Assuerus Mardocheum iussit, per Aman
 6. honorari. 7. Rerum peritis: *Honora ma-
 Eccli. 38. dicum, propter necessitatem.* 8. Amicis: ita
 1. erat Daniel conuiua regis, & honoratus super
 Daniel. omnes amicos eius. 9. Viduis: *Viduas hono-
 14: 1. ra, qua verè vidue sunt.* 10. Magistratibus:
 1. Tim. 5. 3. *Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tri-
 Rom. 13. butum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, ti-
 7. morem: cui honorem, honorem:* 11. Sacera-
 1. Tim. 5. dotibus & Dei ministris: *Qui bene presunt
 17. presbyteri, duplici honore digni habeantur: ma-
 xime qui laborant in verbo & doctrina. Dicit
 enim Scriptura: Non alligabis os boui trituran-
 ti. Et, dignus est operarius mercede sua.* 12.
 Sanctis, sicut cum Paulus patrem Publij sal-
 Act. 28. 8. uauit: *Quo facto, omnes qui in insula habe-
 bant infirmitates, accedebant, & curabantur.
 qui etiam multis honoribus nos honorauerunt,
 & nauigantibus imposuerunt, qua erant neces-
 saria;* ait D. Lucas. 13. Denique omnibus;
 1. Pet. 2. *Omnes honorate,* ait S. Petrus, *fraternitatem
 17. diligite: Deum timete: Regem honorificate.*
 Rom. 12. Immo plus vult S. Paulus, vult enim nos esse
 19. *charitate fraternitatis inuicem diligentes: ho-*
 mare

nore inuicem praeuenientes. 14. Si omnibus, quippe ni & Deo? Cui nullus amicus est in honore anteponendus: *Deus vnus, amici plures.* Et si ad comparationem venitur: *Regi saeculorum immortalis, inuisibili, soli Deo honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen.*

1. Timi, 13
17.

§. II.

Quis honor parentibus debeat?

i. Parentes honoramus amando; reuerentiam internam & externam exhibendo; obediendo; iuuando & subueniendo. Patrem amauit Cardinalis Grimantus, quem Egnatius refert, pro patre Antonio carceri se se obtulisse. Patri honorem & reuerentiam internam externamque exhibuit Alexius Isaaci Imper. Constantinop. filius: is enim patrem à fratre Imperio oculisque orbatum in regnum armis restituit; & quamquam omnes eum Imperatorem salutarent, ipsum tamen hoc nomen cum Imperio in patrem resignauit. Patri obediuit Christus factus obediens usque ad mortem, cui & dixit: *non mea voluntas, sed tua fiat.* Quin & Mariae matri, & Iosepho putatitio patri obediabat, quando descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis. Patrem iuuauit, ei que subuenit humilis in plebe, & ideo

Egnat.
lib. 5. c. 4.

Fulgos
lib. 5. c. 4.

Phil. 2. 8.
Luc. 22.
42.

Luc. 2. 51.
Plin. lib.
7, cap. 36.

H ignobilis

ignobilis puerpera, qua supplicij causa carceri
 inclusam matrem, cum impetrasset aditum,
 ianitore, semper excussa, ne quid inferret cibi,
 deprehensa est uberibus suis alens: quo miraculo
 matri donata salus filia pietate est, ambaque per
 petuis alimentis: & locus ille dea Pietati conse-
 cratus est, templo Pietati extructo, in illius cari-
 ceris sede, ubi nunc Marcelli theatrum est. Idem
 fecit filia Cimonis ducis; hæc enim Cimo-
 nem consimili fortuna affectum, parique cus-
 dia traditum, iam vixente senectute, velut in-
 fantem pectori suo admotum aluit, teste Vale-
 rio. Plus fecit homo Toletanus, cuius au-
 rarius faber à Petro primo rege Castilionis,
 ob falsas suspiciones, ad mortem damnatus
 erat, tum enim tantus amore in patrem sin-
 gulari, lachrymis, precibusque agere non
 destitit, ut, seruato patre, ipse pro eo occi-
 deretur. Quod assecutus, vitamque amit-
 tens, vitam dedit patri à quo acceperat: in-
 nocens occisus pro innocente. Videant hic
 filij & filia, qui paternas cantiones haud
 canunt, sed parentes disciplinae amantes
 odio prosequuntur; rident, irrident, de-
 spuunt; neque eis obsequuntur; aut succur-
 runt, sed eis per furta pecuniam, per detra-
 ctiones bonum nomen, saepe etiam perve-
 nena

Val. Max.
 lib. 5,

Fulgens
 loc. cit,

rena & aperta parricidia vitam subducunt; videant, inquam, quàm vita ipsi indigni sint; quamq; longè à DEI præcepto recedant, statim enim post DEVM iubentur colere parentes, ob similitudinè, quam habent cum Deo, vt D. Thomas docet, ab illis enim accipiunt vitam, escam, doctrinam, fidem. Quia igitur vita est à parentibus, sicut feudum à principibus; si fideles sunt, eius conseruationem, si infideles eius priuationem merentur. Vel ciconias imitemur, quæ parentes, cum senuerunt, plumis suis fouent, humeris gestant; escis nutriunt, vt D. Ambrosius monet. Vno verbo, ita filios constitutos esse oportet, vt nomen antè nostrum, quàm parentis nostri obliuiscamur.

S. Thom.
opusc. 7.

§. III.

Lagonis, Elisei, & Theodosij de obseruantia erga Magistros iudicium.

2. Parentibus præceptores assimilatus Philosophus, quibus itidem par reddere non possumus; ita enim ait: *Magistris, dijs, & parentibus non potest reddi æquiualens*, vbi parentibus magistros præponit, quia ab illis vitam, ab istis bonam vitam habemus: & vt Cicero ait: *Idem erant antiquitus viuendi præceptores atque dicendi.* Hinc, vt idem

Aristot.
lib. 9.
Ethic.

Cic. lib. 3.
de orat.

- Idem in
Lxi. alio loco scribit. *Paedagogi negligendi non sunt sed quodammodo colendi.* Nam sicut parentes filiorum corpora effigiant, ita præceptorum discipulorum mentes format. Quæ res tantò pretiosior videri solet, quantò homo interior homine est exteriorè præstantior.
- Plut. in
Lacon. Lacon quidam paedagogus pueri cura suscepta, cum interrogaretur, quid esset illi docturus? *Efficiam, inquit, ut honestis delictetur, turpibus offendatur.* In veteri testamento, quanti fecit magistrum suum Eliam Eliséus, quem sciens raptum iri in cælum, deserere noluit, quamuis Elias ei diceret.
4. Reg. 2. *Sede hic, quia Dominus misit me usq; in Bethel. Cui ait Elséus: vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquam te.* Atque ita tertio respondit, in exemplum eorum, quibus vel vna hora graue est cum Magistro suo ambulare. Quid dicam de Apostolis, Christum, ut *Magistrum suum ac Præceptorem* venerantibus? eum ubique prædicantibus, & laudantibus? atque pro eius nomine sanguinem & vitam fundentibus? Theodosius Imperator liberis suis virtutis magistrum præferre volens, Arsenio illi, cuius gloria terram sub sole omnem peruagata est, inuenato, eos commissit quibus ille susceptis, eam disciplina omni præceptoris
- Matth.
26. 12.
Luc. 22. 11.
Luc. 5. 5.
3. 24. 9. 33.
21. 7.
Niceph.
lib. 12.
hist.
Eccl. c. 23.

propris, tum liberali educatione, patris illis loca
 fuit. Imperator enim illum, ne quem ex Imperij
 sublimitate conciperet metum, sed illis potius ut
 seruis uteretur, admonuerat. Tantum verò ut
 id ille fecerit, abest, ut insigni modestia & mode-
 ratione diuersum potius fecerit. Et cum dere-
 pentè Theodosius ad eos aliquando venisset, pue-
 ros quidem cum splendore magnifico confidentes,
 Arsenium autem inter docendum eis astantem
 reperit. Qua de causa Imperator indignatus,
 cum illos insignibus principalibus nudauit, tum
 sempiterna memoria dignum, & verè imperiale
 illud verbum est prolatus: Si tales se prabituri
 essent, ut mores vitamq; suam ad disciplinam &
 leges Dei componerent, propensum & illum fa-
 re, ut eis Imperium in manus tradat, ad ciuium
 & subditorum commodum & utilitatem accom-
 modatum: sin minus, conducibilis eis esse dixit,
 ut sic priuatim vitam exigerent, quam doctrina
 nulla cum periculo imperarent. In hunc mo-
 dum Theodosius filiorum suorum Præcepto-
 rem Arsenium honorauit. Quid autem fe-
 cerit alter discipulorum, diuina prouidentia
 regente, sic pergit narrare Nicephorus. Sed
 grauis ea prouincia Arsenio visa est, qui curas
 eiusmodi odisset, & à talibus turbis & tumulti-
 bus alienissimus esset. Proinde Deum est preca-

ius, ut honesta praberetur caussa, qua à presentibus liberaretur vinculis. Et Deus brevi id fecit. Admisit delictum quoddam Arcadius: quod quia impunitum relinquere non potuit, ferula illum coercens Arsenius castigavit. Atque ille factum id tamquam iniuriam agrè ferens, mortem ei est molitus. Consilium id clam ceptum ubi Arsenius rescivit, insolenti illo vestitu reiecto, quam primum in Scetimo se contulit, & calitus ad se delatam vocem audivit: Arseni, tumultu fuge, & saluabere. Et, vivente quidem Theodosio, latuit. Postquam autem Arcadius ad Imperium pervenit, Angelicam eum consecrari vitam innotuit. Proinde Imperator ad eum scribens, cum precationem benedictionemque eius, tum peccati gratiam ab eo petijt. Eidemque, ut Ægypti totius tributum pauperibus praberet, permisit. Sed hoc ille non recepit. Ita Arcadius discipulus, prius ingratus, postea, quantum Arsenio deberet, agnoscens, Praeceptorem suum honoravit.

§. IV.

Alia illustria exempla eorum, qui Praeceptorum suos honoraverunt.

Petr.
Matth.
lib. 1. hist.
Gallic.

Magnis & alij Principes honoribus Magistros suos sunt venerati. Hadrianum Praeceptorem suum Carolus V. post varia atque magna

magna beneficia in eum collata, sua commendatione ad Pontificatum promovit. Imitatus est parentē filius rex Philippus II. qui Præceptori suo Ioanni Martini, post complures alios honores exhibitos, Ecclesiæ Hispanicæ Primatum contulit. Matthias Corvinus Vngariæ rex Ioannem Vitesium Varadiensem Episcopum, Præceptorē suum amplissimo illo ditissimoq; Comitatu perpetuo donavit: ac demum etiam ad Strigoniensis Episcopatus dignitatem eum euexit. De Ioannis Damasceni erga vinum Magistrum obseruantia, in vita eius memorat Surius. De Ioannis Quirini in defunctum Benedictum Primulum Præceptorem suum sepeliendum honorificentiam refert Egnatius. Quantum Clotarius Gallorum Rex filio Dagoberto, ob iniuriam Sadrage filio Pædago suo illatam iratus fuerit, memorat Robertus Gaguinus. Quam demissè necessariam quodammodo absentiam à concione Præceptoris sui deprecata sit S. Elisabetha Regis Vngariæ filia, narrat Iacobus Montanus. Sed his omnibus omissis, non omitam in exemplum superborum iuuenum, atque Præceptoribus suis non modò non parentium, sed etiam contraria quæq; audentiū,

Anton.
Bonfin.
lib. 1. Decad. 4.

Sur. 6.
Maj in
vita eius
cap. 18.
Egnat.
lib. 5. c. 2.

Robert.
Gaguin.
lib. 3. de
gestis
Franc. sub
Clotario.
Paul. Æmil.
lib. 1.
Iac. Montan.
Spi-
rensis: in

Vita S.
Elisabe-
thæ c. 6.
Ex 3. vo-
lum. An-
nal. Han-
non, c. 80.

recensere factum iuuenis æterna memoria
commendandi. *Balduinus Hannonie Comes,*
qui Philippi comitis Flandriæ sororem Theodo-
rici filiam in uxorem duxit, vir fuit non minus
virtutibus, quam maiorum nobilitate illustris.
In primis enim præclara non in parentes modo,
sed etiam in præceptores fuit observantia. Illo-
rum siquidem mandatis, ita parebat, ut ne la-
tum quidem (ut aiunt) unguem ab ijs discede-
ret, neque vel minimam aut offensionis, aut
iracundia ansam parentibus præberet. Præce-
ptoribus verò tantum deferebat, eosque ceu paren-
tes venerabatur, quòd sentiret scilicet non minus
se Præceptoribus debere, quam parentibus: ab
his siquidem bene esse, ab illis autem, ut bene vi-
neret, acceperat. Itaque iam factus eques, acci-
dit, ut quodam die, quo Christianis lege Ecclesia-
stica ab altera corporis refectioe abstinendum
erat, apud quosdam esset, ubi ipso inscio erat eti-
am præceptor eius, & ore in equitando concie-
tasset, cum lupum piscem mensæ appositum den-
tibus attigisset, mox Præceptor ad primum bo-
lum tussim emittit, quam Balduinus agnoscens,
veluti pudibundus bolum sumptum ore eiecit di-
cens: Haud mihi salubris est piscis iste. Sicque in-
de in cubiculum recessit, ubi tam propter Eccle-
sia mandatum, quam propter Præceptoris rene-
rentiam,

gentiam, totam insequentem noctem, licet magna fame pressus, abstinnit. Audiant hoc discipuli illi, quos nulla Magistri autoritas è ganeis potest abstrahere, neque à comestationibus & poculis absterrere. Præceptor, quemadmodum obedientiâ honoratur; ita peruicaciâ discipuli contemnitur; atque vt, illo absente, puerum insolescere leuioris est culpæ, ita iam iam illo imminente, vel præsentem, idem facere, est superbæ mentis & indomitæ argumentum. Quidam etsi mali, tamé oculos adhuc magistri verentur, gnari scilicet dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui ponere; qui nondum omnino perierunt, quia illis saltem pudor non perijt. Quæ autem etiam podoniptrum non admittunt, vtroq; pede manent inquinati.

§. V.

Senibus, tamquam Patribus, aut Præceptoribus, aut magistratui, honorem deberi.

3. Honor debetur senectuti. Si enim parentes, si præceptores sunt honorandi, meritò & senes honorantur, qui sunt instar parentum, atque instar præceptorum. Parentum instar esse, ostendit modus loquendi, quo seniores à iunioribus, ac rursus iuniores à senioribus vel *Patres*, vel *Filij* ap-

pellantur; & apud Romanos, senatores
Patres conscripti solebant nominari. De Es-
 senis Philo ait: *Reuerentia erga seniores & cu-
 ra talis est, qualis esse potest Germanorum libe-
 rorum erga parentes.* Apud Plutarchum Te-
 leclus rogatus, quare Spartani iuniores se-
 nioribus assurgerent? respondit: *Eò id fieri,
 ut assueti hoc honoris deferre alienis, tantò ma-
 gis venerentur parentes.* Esse autem instar
 Præceptorum senes, experientia & pruden-
 tia multis annis comparata docet; *corona se-
 num multa peritia.* itemque: *Non te praterat
 narratio seniorum: ipsi enim didicerunt à patri-
 bus suis: quoniam ab ipsis discas intellectum, &
 in tempore necessitatis, dare responsum.* Itaque
 iuuenum est, gerere se coram senibus, tam-
 quam discipulos coram magistris. Et quia
 magistrorum est, docendo in cathedra sede-
 re, discipulorum verò eis astare, atque au-
 scultare, quemadmodum suprà vidimus à
 Theodosio iussos esse filios eius Arsenio astare;
 idcirco, ut Aristoteles vult, *omni seniori
 pro atate honor reddendus est, assurgendo, &
 sessione cedendo;* quod etiam fieri iussit Plato.
 Hunc honorem iisdem etiam tribuendum
 monet sapientia eorum, magistratu digna.
*In manu artificum opera laudabuntur, & prin-
 cepe*

Plutarch.
 in Lacon.

Eccli. 25.
 8.
 Eccli. 8.
 11.

Aristot.
 lib. 9.
 Ethic. c. 2.
 Plato di-
 al. de le-
 gibus.
 Eccli. 9.
 24.

ceps populi in sapientia sermonis sui, in sensu vero seniorum verbum. Consilium, ratio, sententia, constant in senibus, ait ille, qua nisi in illis essent, summum consilium maiores nostri non appellassent senatum. Nimirum, ut Ovidius canit,

Cic. lib.
de senect.

A senibus nomen vite senatus habet;
quemadmodum ἀπὸ τῶν γερόντων, apud Spartanos, γερουσία, quae erat magistratus regi assidens. Et bene agitur in omni communitate, ubi seniores in consilium adhibentur; pessimè, ubi rex puer est, & pueros, aut iuvenes habet consultores, qui probatos maiorum mores ac consilia ignorant.

Ecclesi.
10. 16.

Luculentum exemplum est in diuinis litteris, istis iuuenum amatoribus, & rerum innovatoribus antiquarum (quasi illi parentibus suis rectius saperent) communitatumque optimarum euersoribus iterum, iterumque robustissima voce inculcandum, de rege Roboam, à quo populus petijt imminui iugum, quod ei imposuerat pater eius. *Inijt consilium rex Roboam cum senioribus, qui assistebant coram Salomone patre eius, cum adhuc viveret, & ait: Quod datis mihi consilium, ut respondeam populo huic? Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, & ser-*

3. Reg. 12.

6.

uieris,

uieris, & petitioni eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi serui cunctis diebus. Qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, & adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, & assistebant illi. Horum consilium secutus auertit populum à se, & excitauit ingentem tempestatem, secessionemque; quæ facta non fuisset, si ille senes honorasset, qui apud omnes semper sapientes in honore fuerunt; immò naturæ monitu, apud omnes nationes. Est adolescentis, inquit Cicero, maiores natu vereri. Et Naso:

Cic. lib. I.
de offic.
Ouid. 5.
Fast.

*Magna fuit capitis quondam reuerentia
cani;*

Inq̄ suo pretio ruga senilis erat.

§. VI.

Varij modi, quibus senes possunt, ac solent honorari,

Honorabant autem illos modis varijs.

Gen. 24.

2.

1. Ipsum nomen *Senioris* & *presbyteri* erat olim honorificum, quod & in sacra pagina licet obseruare. Nam & Abraham *seruum seniore* domus suæ, qui præerat omnibus, quæ habebat, inter præcipuos numerauit. Et cum funus duceret Ioseph patris sui Iacob,

Gen. 50.

7.

honoris ergo ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis, cunctique maiores natu terra *Aegypti*.

pti. Ipse Dominus Moyſi dixit: *Vade, & congrega seniores Israel, & dices ad eos, &c.* Exod. 31
16.

Deniq; passim honoratiores populi, seniores populi vocitantur. Hispanis vox *senior*, non-nihil detorta in *Sennor*, & Italis *Signore*, significat dominum. Nunc *senex*, *vetulus*, *effatus*, *silicernium*, nomina sunt contemnentibus senectutem in ore, & lingua. Seniores, tamquam doctiores interrogabant: *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; maiores tuos, & dicent tibi.* Et Ecclesiasticus: *Non te praeferat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt à patribus suis: quoniam ab ipsis discas intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.* Hinc antiquitus senum, consilia, iuuenum lanceæ laudabantur; atq; apud Homerum quoque Nestor in curia, Achilles in pugna celebratur. Audiendi igitur à iuuenibus sunt senes. Quo honore Christus ipse voluit afficere doctores, quem parentes inuenerunt in templo, audientem illos, & interrogantem eos. Neque sanè paruus est honor, pro oraculo consuli, & audiri non secus, atq; si ex tripode loquaris. Quem honore non solum sapientiæ magistri, apud Academicos, Peripateticos, Stoicos, ceterosq;

Deuter.

32, 7.

Eccli. 8.

11.

Luc. 20

46.

rosq;

rosq; Philosophos, sed ipsi etiam diuinitatis æmuli cacodæmones affectârunt. 3. Senes surgendo honorabant. Hoc est, quod

Leuit. cap. 19. 32. DEVS iussit illis verbis : *Coram cano capite consurge, & honora personam senis.* Quod præ-

Plutarch. in Lacon. ceptum quasi ad Lacedæmones quoq; peruenisset, ita sedulò in theatris omnes venientibus senibus consurgebant, eosq; sessum recipiebant. Senex in Olympijs cupidus erat spectandi certaminis, quod agebatur. Sed cum nulla vacaret sedes, ad varia loca sese conferens, ludibrio erat, ac scommatis petebatur, quòd nullus eum exciperet. Ut verò peruenit ad Lacedæmonios, ibi non solum pueri omnes assurrexerunt, verùm etiam viri multi cesserunt illi locum. Id factum cum ceteri Græci, quotquot aderant, plausu comprobassent, patriumq; morem supra modum collaudassent, senex

*Concutiens canasq; genas, & tempora cana,
Ac fufis lachrymis,*

*Heu miseriam! inquit, ut omnes Græci norunt,
quid sit honestum, sed eo soli utuntur Lacedæmonij! Nimirum*

**Iuvenal.
Sat. 13,**

*Improbilas illo fuit admirabilis æno.
Credebant hoc grande nefas, & morte pian-*
dum.

praeceptoribus, senioribus debitus. 127

*Si iuuenis vetulo non assurrexerat; & si
Barbato cuiicumque puer, licet ipse videret
Plura domi farra, & maiores glandis acer-
uos.*

*Tam venerabile erat, precedere quattuor
annis,*

Primaq; par adeò sacra lanugo senecta.

Ioui, apud Homerum venienti assurgunt, & occurrunt omnes dij, sicut fit cum nos magnos hospites excipimus. 4. Non assurgebant itaq; tantum senibus, verum etiam occurrebant, immò loco cedebant. Alexander, cum hieme duceret exercitum, aspidens igni recognoscere praetereuntes copias coepit. Cumq; videret senem quendam horrentem frigore, & ad ignem stantem, considerare loco suo iussit, dicens: *Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capitale foret: in Macedonia nato conceditur.* D. Benedictus duo vult, à iunioribus suis, senioribus impendi, primum, ut ubicumque sibi obuiant Fratres, Iunior à Priore, (seu seniore) benedictionem petat: alterum, ut transeunte Maiore, minor surgat, & det ei locum sedendi: nec presumat Iunior consecrare, nisi ei precipiat Senior suus, ut fiat, quod scriptum est: *honore inuicem praenientes.* Addit, ut, ubicum-
quo

Homer. I.

Iliad.

Erasm.

lib. 4.

Apopht.

S. Bened.

dict.

Reg. c. 63.

Val. Max.
lib. 2.

Æn. Sylu.

que sibi obuiant Fratres, Junior à Priore benedictionem petat: Vel nutu & capitis inclinatione, vel etiam, vbi & quando licet, addita voce illa: *Benedicite*. Et inter casus excommunicatione dignos sextus est; apud eundem, si quis seniorum suorum contemptor repertus fuerit. 5. Senes ad cœnas inuitabant, & locum honoratiorem illis dabant. Quin, vt Valerius Maximus testatur, inuitati ad cœnam diligenter querebant, quinã ei conuiuio essent interfuturi: ne senioris aduentum discubitu præcurrerent: sublataq; mensa priores consurgerent, & abire patiebantur. Ex quibus apparet, cœnæ quoque tempore, quàm parco, & quàm modesto sermone his præsentibus soliti sint vti. 6. Iuuenes senibus aderant quasi serui. Hinc Romani adolescentes seniores in curiam deducebant, atq; extra curiam præstolabantur; vt eosdem domum reducerent. Iam vix eos volunt ad templum comitari. Vix adducuntur, vt parentû gratiã se se submittant, ad officia mediastinorum. 7. Senibus, tamquam prudentioribus non solùm officia magistratus, sed alias quoque præcipuas dignitates committebant.

Fridericus Imp, vt refert Æneas Syluius, cum

cùm in vrbe quadam præfectum, senem admodum & ætate imbecillem dedisset, non defuerunt adolescentes, qui sibi præfecturâ loci committi peterent. Cùm igitur senem amouendû dicerent, fertur Fridericus dixisse: *Senem amicum oppido, non amico oppidum commendamus*, sentiens, dignum esse, vt senex iam à ciuibus ad mortem vsque foueretur. Quid mirum est, si res iam à pueris pueriliter gerantur? olim senes rebus præficiantur, vt omnia fierent cum maturitate. Vt illi communitati de qua dici potest: *Senes defecerunt de portis*, vbi iudicia exercentur; quid enim mirum est, si à iuuenibus iuueniliter iudicetur? Matura ætas, matura consilia parit: & plerumque idem est inter senum ac iuuenum cogitationes discrimen, quod inter excoctos & crudos fructus. Quæ tamen vtique intelligenda sunt prudenter; non enim officijs sola ætas, sed matura & cordata ætas est præficienda. Neq; sine perniciosa consuetudine inductus est in nostram militiam ille mos, vt non fortior peritiorque, sed antiquior militibus ducendis præponatur, siue leo ille sit, siue lepus. Aliter ratio, aliter suadet Theologia, quæ docet, digniorem in grauibus præsertim ne-

I gotijs

lib. 4. de reb. gestis Alphons.

Thren. 50
14.

gotijs esse ceteris præferendum, non senio-
rem. Miseranda res est, nos, cum ægrota-
mus, à medico imperito, qui iam dicitur
aliquot cœmeteria impleuisse, refugere,
tamen si diurius medicum egerit; & opti-
mos quosque quamuis iuniores conquirere
at quando agitur de salute Reip. de belli ca-
pite, de rerum summa, tantum aspicere
antiquitatem, non ad virtutem: quasi non
ignauissimus quisque, qui vel simulatione
ægritudinis, vel dexterrima declinatione
se subducit occasione præliandi, vel mani-
festâ fugâ prodit suam trepidationem, pos-
sit diutissimè in bello versari, atque ita fieri
antiquissimus. Num idcirco existimandum
est, esse dignissimus, qui fiat Imperator? Si
tamen & virtus adsit, & ætas maturior, ut
que erit iuniori senior plus meritis præfe-
rendus. Maxima malorum pars, ob quæ ma-
lè audit senectus, à vitijs hominum profi-
ciscitur, ut apud Ausonium Chilon pronun-
tiat: habet autem senectus ex se se nonnulla
commoda, plurimarum rerum vsum, ac me-
moriâ, consulendi facultatem, reueren-
tiam & auctoritatem. Hæc si adsint com-
moda, absintque incommoda, ea senectus
optabilior est multorum iuuentute, vitijs &
inertia

inertia marcente. Videas autem in nonnullis iuuenibus senilem imbecillitatem, senilem somnolentiam, senilem ignauiam, senilem morositatem. Horum iuuentus peior est senectute. Nam cum senecta carent, senio tamen abundant. 8. Senes emeritos, ac praesertim de Rep. bene meritos publicè alebant in Prytaneo, loco Athenis in arce dignissimo, qui honos habebatur maximus, teste Cicerone. Nam ibi & curia erat, in qua iudices & magistratus consilia agitabant: & locus in quo sacra fiebant ab ijs, qui maxima in vrbe pollebant potestate; ibi ergo senibus victus quotidianus praebatur publicè, vt omnibus palàm constaret, eos honestè tractari. Hodie si fieri posset, omnes senes ad Ponium & Raspinum mitterentur.

Cic. lib.
1. de orat.

§. VII.

Senes non esse contemnendos.

S. Thomas scripsit, senectutem esse signum virtutis ideoq; honorandam, licet in ijs virtus quandoq; deficiat. Alij, eos honore dignos aiunt, quia DEVM æternum, repræsentant, talem enim eum vidit Daniel.

Aspiciebam, inquit, donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, & capilli capitis eius quasi lana

Dan. 7. 9.

munda. Et canum senem, non ob ætatis decliuitatem, sed ob æternitatis maiestatem quam quisq; considerare potest, si in homine venerandam canitiem intuetur, eamq; ut par est, reueretur. *Ob istam animi tui submissionem, gloria te afficiet Deus,* ait S. Basilus. Qua gloria? respondet Isychius: Faciet, ut cum senueris, eadem reuerentia tibi à iunioribus rependatur: si negligas senes, pœna talionis te senem puniet, ut à iunioribus quasi delirus contemnaris. Quamquam hoc ipsum in contemptoribus istis & turpe est, & iniquum. Turpe, quia rectè apud Laërtium dixit Bion, nulli exprobrandam esse senectutem, ad quam omnes optant peruenire. Absurdum enim est, alijs probro dare, quod quis optat sibi contingere. Iniquum, quia sapienter dicebat Cato, *cum senectuti adsint multa probra, non esse ad dendum aliud dedecus:* sentiens, senectutem non solam venire, sed multis nominibus vulgò malè audire: veluti cum audit deformis, edentula, lusciosa, imbecillis, obliuiosa, indocilis. Adde, & morbida, & morti atque capulo propinqua. Hæc ferre satis est, quid ætate curuo, ac gibboso pondus aliud addis? Deploratur meritò ciuitas, cuius

S. Basil.
lib. de ab-
dic. rer.
Isych. in
c. 19. Le-
uit.

Laërt.
lib. 4. c. 7.

Plutarch.
in Rom.
poph.

cuius pueri, sene conspecto, clamant: *ascende calue*, *ascende calue*, vrsorum dentibus digni, de qua canitur: *Facies sacerdotum non erubuerunt, neque senum miserti sunt: itemque, qui non sunt reueriti senem.* Quid illis fecit Dominus? *Adduxit super illos gentem de longinquo, gentem improbam, & alterius linguae.* Alexander Bucephalum, iam senem ab alijs equis gestandum curare solebat, donec ad hostem ventum esset, vt integer ad pugnam veniret: ita senum vtendum opera, vt eis adimatur, quantum potest laboris, ad necessitatem vsus illorum reseruetur. Iuuenes imprudentes, inexperti, crudeles, omnia in senes reijciunt onera, quæ ipsi ne digito quidē attingunt, atq; vel ob hoc ipsi indigni, qui ad senium perueniant, quod venerari nescierunt. Itaque iuxta vetus illud laudatumq; proverbium, *maturè fiat senex, quicumque diu vult esse senex; quorum enim virtutem veremur, eorum etiam ætatem mere-*
mur.

4 Reg. 23.
Thren. 4.
36.
Baruch, 4. 16.

